

Tilburg University

Omgaan met verschillen

Kroon, S.; Vallen, T.; Van den Branden, K.

Published in:
Omgaan met verschillen

Publication date:
2002

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kroon, S., Vallen, T., & Van den Branden, K. (2002). Omgaan met verschillen: Onderwijs Nederlands in heterogene klassen. In S. Kroon, T. Vallen, & K. van den Branden (Eds.), *Omgaan met verschillen: Nederlandse en Vlaamse methodes voor geïntegreerd onderwijs Nederlands in heterogene klassen* (pp. 1-4). Nederlandse Taalunie.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Sjaak Kroon, Ton Vallen en Kris Van den Branden

Omgaan met verschillen Onderwijs Nederlands in heterogene klassen

De afgelopen vijftien jaar heeft de Nederlandse Taalunie een aantal conferenties georganiseerd waarmee beoogd werd ontwikkelingen en vernieuwingen in het onderwijs Nederlands als tweede taal voor het voetlicht te brengen. In 1988 was dat de conferentie 'Nederlands als tweede taal: beleid, onderzoek, onderwijs' (Kroon & Vallen, 1989) en in 1994 de Algemene Conferentie van de Nederlandse Taal en Letteren 'Het verschil voorbij. Onderwijs Nederlands als eerste en tweede taal in Nederland en Vlaanderen' (Kroon & Vallen, 1996).

De conferentie van 1988 bood een vergelijkend overzicht van toen vaak nog aarzelende initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van Nederlands als tweede en was er sterk op gericht dit aandachtsgebied, naast het onderwijs in het Nederlands als eerste taal, binnen het Taaluniebeleid een plaats te geven. Dat in 1994 de Algemene Conferentie van de Nederlandse Taal en Letteren aan dit onderwerp werd gewijd, laat zien dat dat streven succes heeft gehad. De conferentie van 1994 was vooral probleemstellend van aard. Ze ging met name over de vraag in hoeverre apart NT2-onderwijs al dan niet te prefereren zou zijn boven geïntegreerd onderwijs Nederlands, dat wil zeggen onderwijs Nederlands met differentiatiemogelijkheden voor bepaalde subgroepen leerlingen, onder wie allochtone. Met inachtneming van het gegeven dat apart NT2-onderwijs noodzakelijk blijft voor (volwassen) nieuwkomers en zij-instromers in het onderwijs, werd tijdens de conferentie de toon gezet voor een vernieuwingstrend in het onderwijs Nederlands die zich in de daarop volgende jaren heeft doorgezet. Op dit moment neemt geïntegreerd onderwijs Nederlands in het Nederlandse en Vlaamse taalonderwijslandschap een duidelijke positie in. Dat wordt geïllustreerd door beleidsteksten, publicaties in taalonderwijstijdschriften en vooral ook door het feit dat er inmiddels in Nederland en Vlaanderen voor zowel het primair als het voortgezet/secundair onderwijs methodes op de markt zijn die zich uitdrukkelijk richten op geïntegreerd onderwijs Nederlands. Daarnaast kan worden vastgesteld dat ook andere, niet expliciet geïntegreerde methodes Nederlands zich meer en uitdrukkelijker dan in het verleden rekenschap geven van de aanwezigheid in het onderwijs van

leerlingen voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. Bewust omgaan met verschillen is een van de centrale kenmerken geworden van het onderwijs Nederlands in heterogene klassen.

In 1998 achtte het Platform Onderwijs Nederlands van de Nederlandse Taalunie de tijd rijp voor een nieuwe bestandsopname. Die vond, na een lange en onderbroken periode van voorbereiding, plaats op de conferentie 'Omgaan met verschillen - Onderwijs Nederlands in heterogene klassen' op 23 november 2000 te Leuven. De organisatie van deze Taalunieconferentie was in handen van het Steunpunt NT2 (Leuven) en Babylon (Tilburg).

Centraal aandachtspunt van de conferentie was de vraag hoe in methodes voor het onderwijs Nederlands wordt omgegaan met aspecten van heterogeniteit die samenhangen met de sociale, etnische, culturele en talige achtergronden van leerlingen. Daarbij ging de aandacht zowel uit naar methodes die uitdrukkelijk het uitgangspunt van geïntegreerd onderwijs Nederlands hanteren als naar methodes die op andere wijzen gestalte geven aan het omgaan met verschillen. In beide gevallen stond op de conferentie de vraag centraal hoe 'omgaan met verschillen in de heterogene klas' door de methodes conceptueel wordt benaderd, hoe dit concreet methodisch vorm heeft gekregen en wat praktijkervaringen van scholen met betrekking tot de implementatie en de effectiviteit van de gekozen aanpak zijn. Deze vragen werden (in aparte stromen voor primair onderwijs en voortgezet/secundair onderwijs) beantwoord aan de hand van inleidingen door de ontwikkelaars van een aantal Nederlandse en Vlaamse methodes voor het onderwijs Nederlands. Het ging daarbij steeds om een geïntegreerde en een niet-geïntegreerde methode. Voor het primair onderwijs werden de geïntegreerde methodes *Zin in taal* (Nederland) en *Toren van Babbal* (Vlaanderen) voorgesteld en de niet-geïntegreerde methodes *Taal actief* (Nederland) en *Taal signaal* (Vlaanderen). Voor het voortgezet/secundair onderwijs waren dit respectievelijk *Schoolslag* (Nederland) en *Klimop/Tatami* (Vlaanderen) als geïntegreerde en *Taallijnen* (Nederland) en *Netwerk* (Vlaanderen) als niet-geïntegreerde methodes.

Bij wijze van inleiding op de drie gestelde vragen (zie boven) werden de methode-ontwikkelaars verwezen naar *Taalunievoorzet 51* waar Jaspaert (1996) zijn visie geeft op geïntegreerd onderwijs Nederlands. Hij formuleert in dat verband o.a. de volgende stellingen:

1. Er zijn geen argumenten om NT1 en NT2 fundamenteel van elkaar te onderscheiden. Hoogstens kan een verschil in gemiddeld niveau als argument aangevoerd worden, maar ook in dat geval heeft het

onderscheid niets van doen met de moedertaalachtergrond van de leerlingen.

2. Het opsplitsen van onderwijs Nederlands in onderwijs voor 'hoogtaalvaardigen' en 'laagtaalvaardigen' leidt tot een bestendiging van achterstand en dient daarom zo veel mogelijk vermeden te worden.
3. Analytisch taalonderwijs vormt de beste basis voor hedendaags onderwijs Nederlands aan de hedendaagse schoolpopulatie.

De methode-ontwikkelaars werd daarbij verzocht in de behandeling van de wijze waarop het concept 'geïntegreerd onderwijs Nederlands' in de voorbereiding en ontwikkeling van hun methode werd geconceptualiseerd, positie te kiezen ten aanzien van een of meer van deze stellingen.

De presentatie van ieder methodenpaar werd gevolgd door een korte reactie van een referent die als opdracht had met name een Vlaams-Nederlands vergelijkend perspectief te bieden. Daarna volgde een discussie met de conferentiedeelnemers. De conferentie werd geopend door Fritz Spliethoff, voorzitter van het Platform Onderwijs Nederlands, en gesloten door Koen Jaspaert, Algemeen Secretaris van de Nederlandse Taalunie. Er nam een honderdtal mensen aan deel.

De vier volgende bijdragen bevatten de inleidingen zoals die tijdens de conferentie werden verzorgd over twee Vlaamse en twee Nederlandse geïntegreerde methodes Nederlands. Het betreft voor het primair onderwijs in Nederland *Zin in Taal* (Carry van de Guchte en Bert Kouwenaar) en in Vlaanderen *De Toren van Babel* (Koen van Gorp en Barbara Linsen) en voor het voortgezet/secundair onderwijs in Nederland *Schoolslag* (Nanette Bienfait) en in Vlaanderen *Klimop/Tatami* (Nora Bogaert en Greet Goossens).

Bibliografie

- Jaspaert, K. (1996). NT1 en NT2 in Vlaanderen en in Nederland. In: S. Kroon & T. Vallen (red.), *Het verschil voorbij. Onderwijs Nederlands als eerste en tweede taal in Nederland en Vlaanderen*. Nederlandse Taalunie Voorzeten 51. 's-Gravenhage: Sdu Uitgevers, Stichting Bibliographia Neerlandica., 13-41.
- Kroon, S. & T. Vallen (red.). *Etnische minderheden en Nederlands als tweede taal in Nederland en Vlaanderen*. Nederlandse Taalunie Voorzeten 23. 's-Gravenhage: Stichting Bibliographia Neerlandica.

Kroon, S. & T. Vallen (red.) (1996). *Het verschil voorbij. Onderwijs Nederlands als eerste en tweede taal in Nederland en Vlaanderen*. Nederlandse Taalunie Voorzetten 51. 's-Gravenhage: Sdu Uitgevers, Stichting Bibliographia Neerlandica.